

Versben indul el Király Zoltán:
Szívűzoltóautó,
 Sétatér Kulturális Egyesület,
 Kolozsvár, 2013.

Kétségtelenül az elmúlt évek egyik legszemlemezesebb címét viseli Király Zoltán 2013-as kötete, s a karcos könyvecske egész kiállítása, fizikai formátuma, borítója is megtámogatja a kellemes-szemlemezesség érzését. A „belcsin”-ben azonban nem viccel a kötet, még akkor sem, hogyha Király Zoltán versei oly gyakran ironizálnak is. Bár az ember jobb, ha vigyáz, mit minek is tekint ezeken a lapokon.

Ez a bizonyos tűz, amit itt locsolóautóval oltani kell, mindjárt az első versben ott van – és nincs ott. Grafikai jel, személy vagy képzelet az a bizonyos címbe emelt *I*, nem dönti el a vers. Pontosabban a címben még nem tűnik személynek, lévén névelő előtt (*Ma este elhagyott az I*). Bár pestiesen a névelőtől lehetne még éppen név, ám később, amikor a névelő eltűnik, már inkább tűnik névnek (s mögötte személynek). Ám még így is vannak furcsaságok, például ebben a sorban: „és bosszulni kezdtem I-t”. Az olvasó eltévedt: bosszút állni valakin, vagy valakiért – még csak-csak. De valakit? Ez a bosszú azonban az egyre inkább a világ teljességét jelentő *I* megtalálásáért folyik inkább, még akkor is, ha a teljességet éppen másféle betűhöz hasonló grafikai jellel gondolhatnánk érzékeltethetőnek. De ha efelé tájékozódunk, ismét zavarba ejt a szövegbe szövegszerűen iktatott *SZÜNET*, amely után az addigi nagyon is karakteres és határozott beszélőtől maga *I* veszi át a szót – csak-hogy az egész addig elhangzottat áthúzza záráskeppen. Később aztán még visszatér, és a *Deus ex machina* című versben már határozottabb a hiányában is: „ha *I* velem, hát ki ellenem?” Valóban, így már minden helyre kerül – leszámítva azt a bizonyos szünet utáni szólást: *I* a fejen él, és ott is készül maradni.

Ugyanez a két- vagy többfedelűség a kötet legtöbb darabjában ott munkál. Nemcsak az (ön)ironia, de a pimasz önreflexivitás is feladja a leckét az olvasónak: „kedvembe járhatnék pár rossz rímmel” – áll a *Vendég a versben* című szövegben, s innentől már azon sem lehet felhördülni, ha valóban ilyesmit látunk, olvasunk. A versek egy részének a költőség, a költészet a főszereplője, egy másik fontos csomópont Kolozsvár (úgyis, mint *Coloswar*) – akár Mátyás szobrán át

is, akár Erdélyen keresztül is –, természetesen be-beköszön a szerelem, s van, amikor mindezek a témák egyetlen versbe keverednek (*Kikötő a Szamoson*). Mindegyiket fanyar hangulat, elbizonytalanító kétség járja át. Ezek után persze az sem csoda, hogy a *Szívűzoltóautó* sem az utcákon át halad, hanem „versben indul el”, ahogy a kötet címét adó tétel mondja. És nem lehet nem megkerülni, hogy a kötet cím sem úgy van, ahogy az olvasó hinné: ez a túoltóautó nem a szív tüzet oltja, hanem éppenhogy az agyét („kigyúl a fejedben az emlékraktár”) – vagyis annyiban szívűzoltóautó, hogy a szív ez az autó, a szív az, ami tüzet olt. Szív és agy – érzelem és értelem – topikus szembeállításában a könyv tehát markánsan foglal állást – az emlékek tüzet a szív oltja el. Jellemzően a kötet struktúrájában ezután nem sokkal következik a *Szerelmes vers...* Amely azonban *különösen* szerelmes: szó szerint pőrén mutatja meg a szerető szívet. Így lesz a szerelem a könyvben egykettőre *nem szerelem*.

És még csak ezután jön mindaz, amit a világ állapotáról, közdolgainkról mond a kötet. Itt az eddigi ironikus töltöttség már egyértelműsíthetőbb eszköznek adja át a helyét. Ezek a versek (*Kortebeszed, Virtus, Ars Politica, Eeropa*) már keserűek, ironia helyett inkább szarkasztikusak. Nyelviségük is háttérbe szorul, kevesebb a kerek mondat – és éppen ez rejti lényegüket: a *Kortebeszed* kipontozott helyei, a vezényszavak, a frázisok, a kifelé és befelé másképpen mondott mondatok, az ügynök- és más ügyekben tett állítások és azonnali cáfolatok nem hagynak kételyt az olvasóban a versek ítéletéről. Fanyar rezignáltság? Józan kritika? Ezek az alig elválasztható minőségek majd minden darabban visszaköszönek. És hogy ezek után záráskeppen még újra a költészet, a költő létmódjának anyagi oldala (pályázatok!) kerül elő – teljes kiábrándulás! (Mármint a kötet részéről, nem az olvasóéről...)

Király Zoltán vidám külcsínű könyve csalódásokról beszél. Helyenként súlyosokról. Lírájának eszközkészlete izgalmas és sokszínű, a tagolatlanság ellenére is változatos a gyűjtemény – s a végig érezhetően ugyanúgy kitarított alaphang sem „ront” e sokféleségen. Sőt, a kiérlelt hang győzi meg leginkább az olvasót: nem tréfadologról van itt szó.

Antal Balázs

